04/03/2019

Η Υφ. Παιδείας για την Συνταγματική Αναθεώρηση

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Διαβάστε το άρθρο της Υφυπουργού Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων Μερόπης Τζούφη για τα Πανεπιστήμια και την επικείμενη Συνταγματική Αναθεώρηση, που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Έθνος».

«Αν και οι διαδικασίες συνταγματικής αναθεώρησης αποτελούν πεδίο εξεύρεσης συναινέσεων μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης, η πρόσφατη συζήτηση πραγματοποιήθηκε σε κλίμα πόλωσης και αυξημένου πολιτικού ανταγωνισμού.
Βασικό ζήτημα αποτέλεσε η αναθεώρηση ή μη του Αρθρου 16 του Συντάγματος, το οποίο κατοχυρώνει τη δημόσια και δωρεάν παιδεία, την ελευθερία στη διδασκαλία και την έρευνα, την παροχή Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης αποκλειστικά και μόνο από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση.
Για τη Νέα Δημοκρατία, η ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων αποτελεί κεντρική πολιτική επιλογή. Ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης κ. Μητσοτάκης κατά την πρόσφατη συζήτηση στη Βουλή ξεδίπλωσε εκτενώς τη συγκεκριμένη θέση, σημειώνοντας -μεταξύ άλλων- πως «το Αρθρο 16 κρατά πίσω τη χώρα μας εδώ και 44 χρόνια».

Η συγκεκριμένη τοποθέτηση είναι ιδεολογικά φορτισμένη, αντλώντας την έμπνευσή της από το νεοφιλελεύθερο κοινωνικοοικονομικό μοντέλο. Σταχυολογώντας τα επιχειρήματα που την συνθέτουν, προκύπτουν μερικά κρίσιμα ερωτήματα: Σε ποια χώρα, εκτός των ΗΠΑ, τα ιδιωτικά πανεπιστήμια έχουν κριθεί επιτυχημένα; Στις χώρες όπου λειτουργούν καταγράφεται διαρροή επιστημόνων και σπουδαστών; Ο κρατικός έλεγχος των ιδιωτικών ιδρυμάτων πώς θα γίνει και υπό ποιες κατευθυντήριες γραμμές; Ποια μορφή επιχειρηματικότητας θα δεχθεί μια αναβαθμισμένη έκδοση ελέγχου όταν το «εκπαιδευτικό προϊόν» είναι εξαιρετικά αμφίβολο ότι θα αποδώσει;

Σε διεθνές επίπεδο, ο θεσμός των κρατικών πανεπιστημίων αποτελεί το πλέον επιτυχημένο μοντέλο -εκεί στηρίζονται η παγκόσμια γνώση και η έρευνα- και επιλέγεται από την πλειονότητα των σπουδαστών. Οπως αναφέρει χαρακτηριστικά πρόσφατη έκθεση του ΟΟΣΑ, το 84% των κεφαλαίων για την Πρωτοβάθμια και την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση προέρχεται απευθείας από δημόσιες πηγές. Οι λόγοι που σχετίζονται με την επιλογή σπουδών στο εξωτερικό είναι πολυσύνθετοι και πολυπαραγοντικοί. Η οικονομική κρίση, η απαξίωση του δημόσιου πανεπιστημίου και η απορρύθμιση της αγοράς εργασίας συνέβαλαν σαφώς στο φαινόμενο του brain drain.

Πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, πως σε συνθήκες ομαλότητας η εκπαιδευτική κινητικότητα είναι κομβικής αξίας και οι φοιτητές μας πρέπει να ενθαρρύνονται να ακολουθήσουν μεταπτυχιακό ή διδακτορικό πρόγραμμα σε δημόσια πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Όσον αφορά το brain drain, η ΝΔ επιστρατεύει το παράδειγμα της Κύπρου, παρουσιάζοντά ς το ως success story. Ομως, σύμφωνα με στοιχεία του υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου, το 2014-2015 σπούδαζαν 23.980 Κύπριοι και 13.186 αλλοδαποί φοιτητές (μεταξύ των οποίων 8.960 Ελληνες). Στην ίδια έκθεση αναφέρεται πως οι Κύπριοι σπουδαστές του εξωτερικού ήταν 19.199. Συνεπώς, παρά την ύπαρξη πέντε ιδιωτικών πανεπιστημίων τα οποία λειτουργούσαν ήδη 10 χρόνια, δεν καταγράφηκε μείωση του brain drain.

Στον αντίποδα αυτού, η ελληνική κυβέρνηση επέλεξε να τερματίσει τη συνεχή υποχρηματοδότηση και υποστελέχωση που ξεκίνησε το 2011. Από το 2016 και έπειτα καταγράφεται συνεχής αυξητική τάση στις δημόσιες δαπάνες, ουσιαστική ενίσχυση της έρευνας, προγράμματα στήριξης νέων επιστημόνων, προκηρύξεις θέσεων μελών ΔΕΠ και ορθολογική χρήση των χρηματοδοτικών εργαλείων. Επίσης, η νέα αρχιτεκτονική του «Ενιαίου Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Ερευνας» αποσκοπεί στην ενδυνάμωση και τη θωράκιση των ιδρυμάτων απέναντι στις κοινωνικές, ακαδημαϊκές και οικονομικές προκλήσεις, στην αντιμετώπιση χρόνιων στρεβλώσεων, καθώς και στον περιορισμό του φαινομένου brain drain.

Τα πανεπιστήμια οφείλουν να λειτουργούν στη σφαίρα της επιστήμης, με γνώμονα

τη συνεχή αναζήτηση της γνώσης, της καινοτομίας και της προαγωγής της κριτικής σκέψης. Ο θεμιτός ακαδημαϊκός ανταγωνισμός, η κοινωνικοποίηση και ανταλλαγή της γνώσης πρέπει να ενθαρρύνονται, όχι όμως να παραδίδονται στην εταιρική κερδοφορία.

Σε κάθε περίπτωση, για την επίτευξη των στόχων μας δεν αρκούν η αύξηση των πόρων και οι διοικητικές μεταρρυθμίσεις. Χρειάζεται να πιστέψουμε εκ νέου στο εκπαιδευτικό και επιστημονικό έργο που παράγεται στα ελληνικά πανεπιστήμια».